

ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОГО ВПЛИВУ УСПІШНО РЕАЛІЗОВАНОЇ ПОТЕНЦІЙНОЇ УГОДИ ПРО ВІЛЬНУ ТОРГІВЛЮ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ТУРЕЧЧИНОЮ

Девід Дж. Тарр, Керівник
дослідження, ІЕД

- 4 листопада 2020 року
- Конференція для бізнес лідерів України
- На основі звіту ІЕД, підготовленого за підтримки Програми USAID «Конкурентоспроможна економіка України»

«КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНА
ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ»

Ми створили сучасну прикладну модель загальної рівноваги (CGE) та набір даних для оцінки Угоди про вільну торгівлю між Україною та Туреччиною (ЗВТ)

- Модель включає Україну та сім зовнішніх регіонів: Туреччину, Європейський Союз, Сполучені Штати, Росію, Китай, Регіони, з якими Україна має ЗВТ, та решту світу.
- Модель містить 45 секторів, які розділені на три категорії:
 - (i) Сектори, що виробляють товари і послуги в умовах досконалої конкуренції
 - (ii) Сектори, що виробляють товари в умовах недосконалої конкуренції
 - (iii) Сектори з прямими іноземними інвестиціями (ПІІ), що надають бізнес-послуги в умовах недосконалої конкуренції

Нетарифні
торговельні
витрати є
більшим
торговельним
бар'єром, ніж
мита, для
більшості країн

- Часові витрати в торгівлі є більшим бар'єром для торгівлі, ніж мита, для більшості країн. Оцінки Hummels & Schauer (AER, 2013), Hummels *et al* (2007)
- Нетарифні бар'єри, як правило, є більшим бар'єром для торгівлі, ніж мита, для більшості країн. Оцінки Kee *et al.* (Economic Journal, 2009). Сьогодні це переважно регуляторні норми та стандарти, які застосовуються до продукції.
- Бар'єри для прямих іноземних інвестицій (ПІІ) у бізнес-послуги, як правило, є більшим бар'єром для торгівлі, ніж мита. Оцінки Jafari & Tarr (World Economy, 2015)

Україна та Туреччина ведуть переговори про сучасну “глибоку” угоду про вільну торгівлю

«КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНА
ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ»

- «Глибокі» угоди про вільну торгівлю означають, що переговори ведуться про зменшення торговельних витрат, які стосуються не лише мит.
- Усі угоди США та ЄС, включаючи ПВЗВТ між Україною та ЄС, включають:
 - (1) Заходи щодо сприяння торгівлі для скорочення часових витрат на торгівлю;
 - (2) Зниження нетарифних бар'єрів, особливо пов'язаних зі стандартами та регламентами щодо продукції; і
 - (3) Зниження бар'єрів у торгівлі послугами, що надаються як завдяки прямим іноземним інвестиціям, так і через транскордонні послуги
- Ми оцінюємо преференційну лібералізацію всіх трьох елементів на додаток до преференційної лібералізації мит

Було проведено три дослідження адвалорних еквівалентів (AVE) торговельних бар'єрів

Ці дослідження є важливим внеском у моделювання і повинні бути доступними для інших дослідників в Україні для аналізу торгової політики.

1. Олексюк, Тарр і Мовчан (Olekseyuk, Tarr & Movchan) (2020) щодо адвалорних еквівалентів часових витрат в торгівлі.

2. Мовчан і Тарр (Movchan & Tarr) (2020) щодо адвалорних еквівалентів нетарифних бар'єрів в Україні.

Мовчан і Тарр (2020) оцінили низькі середні значення нетарифних бар'єрів, що відображають дуже суттєву реформу стандартів та регламентів на продукцію в Україні - перехід від системи ГОСТ радянського типу до гармонізації з Європейським Союзом.

- *Olekseyuk, Zoryana, David G. Tarr and Veronika Movchan (2020), "Estimates of the Ad Valorem Equivalents of Time in Trade Costs," Appendix A of Movchan et al. (2020).*
- *Movchan, Veronika and David G. Tarr (2020), "Estimates of the Ad Valorem Equivalents of Non-Tariff Measures (NTMs) for Imports of Ukrainian Goods." Appendix B of Movchan et al. (2020a)*

Було проведено три дослідження адвалорних еквівалентів (AVE) торговельних бар'єрів

3. Коссе та Кравчук (Kosse & Kravchuk) (2020a) для адвалорних еквівалентів як дискримінаційних, так і недискримінаційних бар'єрів у послугах.

Коссе та Кравчук (2020b) також оцінили частки, які мають українські фірми та фірмами із семи закордонних регіонів моделі, на українського ринку бізнес-послуг.

- *Kosse, Iryna and Vitaliy Kravchuk (2020a), "Trade Restrictiveness Indexes and Ad Valorem Equivalence in the Ukrainian Service Sectors," Report of IER on the sub-contract # CEP-2019-134 for USAID "Impact Assessment of a Potential Future Free Trade Agreement (FTA) between Ukraine and Turkey."*
- *Kosse, Iryna and Vitaliy Kravchuk (2020b), "Documented dataset of ownership structure: ownership structure for services sectors with FDI," Report of IER on the sub-contract # CEP-2019-134 for USAID project "Impact Assessment of a Potential Future Free Trade Agreement (FTA) between Ukraine and Turkey."*

Дослідники створили таблицю затрати-випуск для 85 секторів для України та надав детальнішу інформації щодо її окремих елементів

- Це розширює 42-секторну таблицю затрати-випуск, яка публікується Укрстатом
- Дослідники надали детальнішу інформацію щодо окремих елементів таблиці затрати-випуск:
 - Витрати на працю розподілені на витрати на кваліфіковану і некваліфіковану працю;
 - Зовнішня торгівля розподілена на 7 регіонів;
 - Податки: включені дані для понад 10 видів податків на рівні секторів.

Докази збільшення продуктивності виробництва через збільшення ПІІ в послуги та торгівлю проміжними товарами.

1. Доступ до ринку послуг. Економетричні дослідження з використанням даних на рівні фірм показують, що розширений доступ до послуг збільшує загальну продуктивність факторів виробництва.

- Шепотило та Вахітов для України (Economics of Transition, 2015)
- Arnold et al. (EJ, 2016) для Індії; Arnold *et al* (JIE, 2011) для Чехії; Fernandes & Paunov (JDE, 2012) для Чилі
- Також в численних інших дослідженнях Francois та Hoekman (Journal of Economic Literature, 2010)

2. Доступ до проміжних товарів. Більше 10 економетричних робіт, що показують, що кращий доступ до імпортних проміжних товарів збільшує загальну факторну продуктивність факторів виробництва. Публікації, розпочаті Coe & Helpman (1995)

«КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНА
ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ»

Ми створили сучасну прикладну модель загальної рівноваги (CGE) для оцінки Угоди про вільну торгівлю між Україною та Туреччиною (ЗВТ)

- Модель включає Україну та сім зовнішніх регіонів:
Туреччину, Європейський Союз, Сполучені Штати, Росію, Китай, Регіони, з якими Україна має ЗВТ, та решту світу.
- Модель містить 45 секторів, які розділені на три категорії:
 - (i) Сектори, що виробляють товари і послуги в умовах досконалої конкуренції
 - (ii) Сектори, що виробляють товари в умовах недосконалої конкуренції
 - (iii) Сектори з прямими іноземними інвестиціями (ПІІ), що надають бізнес-послуги в умовах недосконалої конкуренції
- Недосконала конкуренція та ПІІ включають приріст продуктивності від торгівлі проміжними товарами та послугами
- Лише Україна змодельована повністю, зовнішні регіони змодельовані як криві попиту та пропозиції на рівні секторів України

Що ми оцінюємо як частину нашого «центрального» сценарію ЗВТ - дев'ять політик, що є частиною пакету

- **Часові витрати в торгівлі:** (i) 20% зниження адвалорних еквівалентів часу, необхідного для імпорту товарів в Україну з Туреччини;
- **Часові витрати в торгівлі:** (ii) 20% зниження адвалорних еквівалентів часу, необхідного для експорту товарів з України в Туреччину, з 5% зниженням адвалорних еквівалентів для експорту в інші країни;
- **Нетарифні бар'єри:** (iii) 20% зниження адвалорних еквівалентів українських нетарифних бар'єрів щодо товарів, які імпортуються з Туреччини;
- **Нетарифні бар'єри:** (iv) 20% зниження адвалорних еквівалентів турецьких нетарифних бар'єрів щодо товарів, які імпортуються з України;
- **Послуги:** (v) 50% зниження Україною дискримінаційних бар'єрів щодо турецьких транскордонних послуг;

Що ми оцінюємо як частину нашого «центрального» сценарію ЗВТ (продовження)

- **Послуги:** (vi) 50% зниження Туреччиною дискримінаційних бар'єрів щодо українських транскордонних послуг;
- **Мита:** (vii) Повне скасування ввізних мит України на імпорт товарів з Туреччини;
- **Мита:** (viii) Повне скасування ввізних мит Туреччини на імпорт товарів з України;
- **Послуги:** (ix) 50% зниження Україною дискримінаційних бар'єрів щодо турецьких ПІІ у бізнес-послуги.

Щорічний виграш для України за «центральним» сценарієм ЗВТ становить 2,72 відсотка реального доходу домогосподарств

- Це не темп приросту
- Це не одноразовий виграш
- Кожного року дохід буде на 2,72% вище, ніж у іншому випадку
- Заробітна плата кваліфікованих та некваліфікованих робітників та дохідність капіталу зростають на 1,5-1,8%
- Нижче ми обговоримо ризики та застереження щодо цієї оцінки

Рисунок 1: Виграші у добробуті від ЗВТ, процентна зміна у реальному доході домогосподарств

Найбільші очікувані вигоди – завдяки скороченню в часі торговельних витрат на імпорт та експорт товарів (1,22 відсотка реального доходу домогосподарств України)

- Туреччина вже є учасником «спільної системи транзиту» Європейського Союзу
- Спільна система транзиту включає «Нову комп'ютеризовану транзитну систему» (NCTS)
- Якщо Україна приєднається до «спільної системи транзиту» ЄС (що Україна планує зробити), українські фірми та споживачі матимуть менші часові витрати у торгівлі, і це збільшить виграші від поліпшення доступу до ринку Туреччини у рамках ЗВТ

Покращений доступ до ринків Туреччини є наступним найважливішим джерелом виграшу (1,14 відсотка реального доходу домогосподарств України).

- Туреччина застосовує надзвичайно високі ввізні мита в декількох галузях сільського господарства та харчової промисловості щодо українських товарів, зокрема м'яса, молочної продукції та «інших продуктів харчування».
- У цих секторах Україна експортує такі товари в рамках агрегованої категорії, щодо яких у Туреччині застосовуються вищі за середні ввізні мита.

Рисунок 2: Ввізні мита Туреччини на українські товари, %

Лібералізація бар'єрів для інвестицій у послуги - приріст як відсоток від реального доходу

- 50% скорочення дискримінаційних бар'єрів з Туреччиною = 0.03%
- 25% скорочення дискримінаційних бар'єрів зі світом = 0.27%
- 25% скорочення **недискримінаційних** бар'єрів = 2.03%
- Низькі частки турецьких фірм на ринках України, крім повітряного транспорту та телекомунікацій, пояснюють низькі виграші від лібералізації торгівлі послуг з Туреччиною
- Недискримінаційне зменшення бар'єрів впливає на всіх постачальників, як українських, так і іноземних

«Центральний» сценарій ЗВТ в поєднанні з більш широкою лібералізацією бар'єрів у сфері послуг (приріст реальних доходів домогосподарств України).

- «Центральний» сценарій ЗВТ плюс 25% скорочення дискримінаційних бар'єрів зі світом = 2,96%
- «Центральний» сценарій ЗВТ плюс 25% скорочення недискримінаційних бар'єрів = 4,76%

Вплив на різні сектори буде різним

- Галузі, де виробництво зростатиме: молочні продукти; «інші» харчові продукти; фрукти та овочі; жири та олії; м'ясні продукти; повітряний транспорт; водний транспорт.
- Галузі, які зазнають найбільшого скорочення: електронні компоненти; виробництво електрообладнання та двигунів; текстиль та одяг; виробництво машин.
- Розширення пояснюється нашим припущенням про повний доступ на ринок до високозахищеного сільського господарства та харчової промисловості Туреччини. Також менші часові витрати в торгівлі допомагають транспортним секторам, що пояснює їх розширення.
- Скорочення пов'язане з дуже низьким захистом Туреччини у промислових товарах. Сільське господарство, харчова промисловість та транспортний сектор конкурують за ресурси, забираючи їх у секторів, які не мають такого різкого покращення доступу на ринок, але яким доведеться платити більше за працю та капітал.

Ми оцінюємо витрати на пристосування робітників і порівнюємо з очікуваними виграшами: Виграші, поділені на витрати, перевищують 100

- Середня тривалість безробіття в Україні становить шість місяців
- Ми підраховали, що 1,2% робітників потрібно буде знайти нову роботу через ЗВТ; 1,4%, якщо угода про вільну торгівлю поєднується з недискримінаційним зменшенням бар'єрів у сфері послуг
- Втрати закінчуються після знаходження нової роботи
- Виграші повторюються щороку
- Виграші, розділені на витрати:
 - 117 для ЗВТ
 - 175 для ЗВТ лус недискримінаційне зменшення бар'єрів у сфері послуг

Ризики та застереження

1. Успішне укладання угоди

- Яка частка того, що ми припускаємо у випадку укладання «глибокої» угоди, буде узгоджено? Наприклад, чи домовляться сторони про взаємне прийняття сертифікатів відповідності продукції? Позитивним є те, що значну частину вигадів, які ми очікуємо від зменшення часових витрат в торгівлі, можна досягти шляхом приєднання до спільної транзитної системи ЄС.

Ризики та застереження (продовження)

2. Успішне впровадження Угоди

- Певні інтереси в Україні можуть протидіяти реалізації угоди. Однак останніми роками Україна показала, що може здійснювати трансформаційні реформи глибокої інтеграції, зокрема як частину ПВЗВТ з ЄС. Наприклад, система регламентів та стандартів на продукцію докорінно змінилась.

Ризики та застереження (продовження)

3. Специфікація параметрів моделі

- Оцінки можуть містити певну похибку. Ми визначили межі похибки. Замість точкової оцінки впливу зони вільної торгівлі на рівні 2,72 відсотка реального доходу домогосподарств в Україні ми отримуємо діапазон оцінок від 2,42 до 4,00 відсотка. Головні висновки при цьому зберігаються.